

SZÓBELI TÉMAKÖRÖK
a
KÖZLEKEDÉSI ALAPISMERETEK
emelt szintű érettségi vizsgára

Közlekedési alapismeretek

- Közlekedési alapfogalmak: közlekedés, szállítás, fuvarozás, szállítmányozás, szerződések bérlet fogalma, elemei, ismérvei.
- A közlekedés jelentősége: sajátosságai, a közlekedés gazdaságon és társadalmon belüli helye, szerepe
- A közlekedés felosztása: rendszerezése, szárazföldi közlekedés (közút, vasút), vízi közlekedés, légi közlekedés, csővezetékes szállítás, hírközlés.
- A közlekedés története: általános történeti áttekintés, közúti közlekedés története, (utak, járművek fejlődése), vasúti közlekedés története, vízi közlekedés történeti áttekintése, a repülés története, távközlés, hírközlés története.
- A közlekedés és környezete: a közlekedési szükségletek felmerülési helye, igények és szükségletek keletkezése, valamint megszűnése, áruáramlatok, a közlekedés és a környezet kapcsolata (helyzetértékelés, prognózisok, feladatok), a közlekedés a szállítóipar, a közlekedés termelőmunkájának értékelése.
- A közlekedés technikai elemei: a pálya és a jármű kapcsolata.
- A közúti közlekedés járműveinek jellemző paraméterei, személyszállító járművek fajtái (személygépkocsi, autóbusz, motorkerékpár stb.), teherszállító járművek fajtái, típusai, azok jellemzői és alkalmazásuk, (nyitott, fedett, különleges gépkocsik, vontatók, pótkocsik stb.), egyéb gépjárművek (darus kocsik, rakodógépek stb.)
A gépjárművek főbb részei és működésük. A belsőégésű két- és négyütemű motorok működési elve és működése, üzem- és kenőanyagai.
A gépjárművek a vonóerő igénye, a motorok fő méretei és teljesítménye, a fajlagos tüzelőanyag fogyasztás.
A pálya és a gépjármű kapcsolata.
A vonóerő igény, teljesítmény szükséglet.
A fékezéssel kapcsolatos fogalmak és azok meghatározása. A fékezéssel kapcsolatos hazai és nemzetközi előírások.
A gépjármű stabilitását befolyásoló tényezők ívmenetben és fékezéskor.
A közlekedés kiegészítő berendezései és létesítményei, raktárak fogalma, csoportosítása, jellemzői.
- A vasúti pálya: alépítmény, felépítmény, műtárgyak (hidak, alagutak, viaduktok, átereszek stb.), biztonsági berendezések.
A vasútállomások feladatai, és típusai.
Vasúti magas-építmények: vasútüzemi épületek, áruforgalmi épületek és berendezéseik, kiszolgáló üzemi létesítmények. Vasúti vontató járművek: gőzmozdonyokról, (mint a múlt vontató járműveiről), dízel-mozdonyok, motorkocsik, villamos mozdonyok
Vasúti vontatott járművek: személyszállító kocsik típusai, berendezésük, üzemeltetésük, teherkocsik típusai, jellemzőik, használatuk, az egyes típusok alkalmazási területe.
A magyar és európai vasúti hálózatról általában.
- A közúti közlekedés pályája az út: alépítmény, útburkolat, forgalombiztonsági berendezések, kiegészítő létesítmények (benzinkutak, javító bázisok, pihenők stb.)

- A magyar és az európai kontinens közúthálózatáról általában.
- A közutak csoportosítása forgalmi, építési és fenntartási szempontból.
- A magyar közúti személy- és áruforgalom jellemzői.
- A vízi közlekedés pályája.
- A vízi közlekedés járművei: belvízi hajók (önjáró hajók és gépnélküli uszályok), tengeri és folyam-tengeri hajók, halászhajók, üzemi hajók, különleges hajók, a hajók méretei és szerkezeti felépítése, kikötők, áruszállítási és utasforgalmi berendezések.
- Kikötők és kikötői berendezések
- A magyar hajózás szervezete
- A magyar hajózás személy és áruforgalma.
- A légi közlekedés eszközei: a repülőgépek típusai, használata, felhasználásuk szerinti felosztása, utasforgalmi létesítmények, helikopterek, azok használat szerinti csoportosítása, léghajók és egyéb légi közlekedési eszközök.
- A magyar légi közlekedés személy- és áruforgalma.
- Járművek felhasználása a városi közlekedésben.
- A városi közúti tömegközlekedési járművek (villamos, városi autóbusz, trolibusz, különleges járművek).
- A gyorsvasúti járművek.
- A vízi közlekedés a városokban.
- Városi közlekedés állóberendezései: állomások, pálya, peronok, le-, kijáratok és átjárók, üzemi berendezések, azok felhasználása, üzemeltetése.
- A városi közúti tömegközlekedés berendezései.
- A helyi (városi) gyorsvasúti berendezések
- A helyi közúti személyközlekedés berendezései.
- A csővezetékes szállítás sajátos területei (kőolaj és származékai, földgáz szállítás, egyéb anyagok szállítása).
- A csővezetékes szállítás technikai berendezései és technológiája.
- Távközlés és hírközlés feladatai, szolgáltatásai.
- A távközlés és a postai szolgáltatás szervezete, sajátos távközlési rendszerek.

Közlekedési földrajz

- Az általános természeti földrajz, az általános gazdasági földrajz és a közlekedési földrajz fogalma, tárgya, helye a tudományok rendszerében.
- A térkép: a Föld felszínének ábrázolása, a méretarány és a vonalas arányméreték, a térkép jelrendszere, a térkép fajtái, mérések a térképen.
- A közlekedés kialakulását, fejlődését befolyásoló természet- és gazdaságföldrajzi tényezők.
- A földrajzi munkamegosztás kialakulása, hatása a közlekedés fejlődésére.
- Általános közlekedés-földrajzi fogalmak: szállítások forrásai és térbeli elhelyezkedésük, a közlekedési hálózat formái és legfontosabb pontjai, közlekedési izokron vonalak, időszámítási módok.
- Magyarország: Magyarország földrajzi helye és természetföldrajzi környezetének hatása a közlekedésre, Magyarország gazdasági körzetei, jelentősebb települései.
- Magyarország vasúthálózata: a vasúthálózat kialakulása szerkezete, jellemzői, és fejlődésének rövid története.
- A budapesti körvasút felépítése, vonalvezetése, főbb állomásai.
- Budapest-Nyugati pu. - Szob o.h. fővonal és elágazó vonalai, Budapest-Nyugati pu. - Cegléd - Szolnok - Debrecen - Nyíregyháza - Záhony o.h. fővonal és elágazó vonalai,

Cegléd - Szeged fővonal és elágazó vonalai, (Budapest-Keleti pu.) - Rákos - Újszász - Szolnok - Békéscsaba - Lökösháza o.h fővonalai és elágazó vonalai, Budapest-Keleti pu. - Kelebia o.h. fővonal és elágazó vonalai, Budapest-Déli pu. - Dombóvár - Gyékényes o.h. és elágazó vonalai, Budapest-Déli pu. - Székesfehérvár - Nagykanizsa - Murakeresztúr o.h. fővonal és elágazó vonalai, Budapest-Keleti pu. - Győr - Hegyeshalom o.h. fővonal és elágazó vonalai.

Átlós fővonalak.

A Győr - Sopron - Ébenfurti Vasút Rt. (GySEV) vonala.

A vasútvonalak számozása.

- Nemzetközi vasúti összeköttetések.

A Magyarországot érintő nemzetközi személyforgalom legfontosabb vasútvonalai:

- Magyarország - Ausztria - Németország – Franciaország,
- Magyarország - Ausztria – Olaszország,
- Magyarország - Ausztria – Svájc,
- Magyarország - Szlovákia - Csehország – Németország,
- Magyarország - Szlovákia (Csehország) – Lengyelország,
- Magyarország - Ukrajna – Oroszország,
- Magyarország - Románia – Bulgária,
- Magyarország - Jugoszlávia – Görögország,
- Magyarország - Jugoszlávia - Bulgária – Törökország,
- Magyarország - Horvátország - Szlovénia – Olaszország.

Magyarországot érintő nemzetközi teherforgalom fontosabb tranzit útvonalai.

A MÁV vonalain közlekedő nemzetközi személyszállító vonatok.

A magyar és a szomszédos államok vasútjainak egymást érintő határállomásai.

- A közúti közlekedés kialakulása, technikai elemei.

Magyarország közúthálózatának fejlődése.

- A közúti közlekedés jellemzői: közutak csoportosítása, műszaki jellemzői, hálózatsűrűség, útellátottság, közutak leterheltsége, áruforgalmuk.

- Hazánk és Európa közúthálózata.

A magyarországi közutak számozási rendszere.

Magyarország elsőrendű főútjai.

Magyarország másodrendű főútjai.

Közúti határátkelőhelyek.

A körgyűrűk szerepe, környezetvédelemi jelentősége.

Közúthálózatunk helyzete, várható fejlődése.

Európa közúti fővonalai: "E" utak.

Magyarországot érintő "E" utak.

- Városi közlekedés kialakulása, fejlődése.

Városi közlekedési hálózatok: helyi (városi) közlekedési hálózat, városi tömegközlekedési hálózat, gyorsvasúti hálózat, légi közlekedés és vízközlekedés város területére eső hálózati elemei, elővárosi közlekedés város területére eső hálózatai, nagyvasúti közlekedés város területére eső hálózatai.

- Vízi közlekedés kialakulása, fejlődése, technikai elemei.

Vízi közlekedés sajátosságai: előnyei, hátrányai, fő feladata, szerepe a hazai és nemzetközi szállításokban, a vízi közlekedést befolyásoló természeti tényezők, a vízi közlekedést befolyásoló gazdasági, - társadalmi tényezők.

A vízi közlekedés fajtái: a belvízi hajózás, tengerhajózás folyam-tengerhajózás.

Európa vízi közlekedés: Európa belvízi közlekedése.

Hajózható csatornák Európában: Belgium jelentősebb csatornái, Hollandia jelentősebb csatornái, Németország jelentősebb csatornái, Oroszország területén épült csatornarendszer, a Duna–Majna–Rajna csatorna.

Európa tengeri hajózása, főbb kikötői.

Az európai hajózás szerepe és jelentősége az országok közötti kereskedelemben.

Magyarország vízi közlekedése: a hajózható vízi utak, a vízi áruforgalom földrajzi jellemzői, a vízi személyszállítás hazánkban, a magyar hajózás szervezete.

- A légi közlekedés kialakulása, fejlődése, technikai elemei.
A légi közlekedés szerepe, jelentősége a nemzetgazdaságban.
A magyarországi repülőterek földrajzi elhelyezkedése.
A légi közlekedést lebonyolító magyar vállalatok, regionális nemzetközi forgalom, a MALÉV tevékenysége.
Egyéb légi közlekedési tevékenységek és az azt lebonyolító vállalatok.
A magyar légi közlekedés várható fejlődése: repülőterek, járművek.
- A csővezetékes szállítás kialakulása, fejlődése, technikai elemei.
A magyarországi csővezetékes szállítás kialakulása és a jelenlegi csővezeték-hálózat.
Az európai térség nemzetközi csővezetékes hálózata.

Általános jogi ismeretek

- Az állam fogalma, kialakulása.
- Az államtípus és az államforma.
- Az államhatalmi ágak.
- A Magyar Köztársaság állami szervei államhatalmi, közigazgatási, bírósági és ügyészségi szervei, és egymáshoz való viszonyuk.
- Az Alkotmány fogalma, fejezetei.
- Az alkotmányosság fogalma és érvényesülése.
- A Magyar Köztársaság Alkotmánya.
- Az alapvető állampolgári jogok és kötelezettségek.
- A jog fogalma, kialakulása.
- Az állam és a jog. A gazdaság és a jog. A tulajdonjogviszony. A szerződésekre vonatkozó jogszabályok. A cselekvőképesség.
- Jogrendszer, jogág, jogforrás, jogszabály. A jogviszony. A jogrendszer tagozódása, jogágak.
- Írott jog és szokásjog.
- Jogalkotás, jogalkalmazás, jogértelmezés.
- A jogszabályok hierarchiája.
- A Magyar Köztársaság jogalkotó szervei.
- A közigazgatási jog.
- A közigazgatási szervek és működésük.
- A közigazgatási szervek feladatai, hatáskörük és illetékességük. A kormány és a miniszterek (minisztériumok). Az önkormányzatok lényegesebb közigazgatási feladatai. A közigazgatási eljárás főbb szabályai. A közlekedési jog, alágazati törvények.